

ORIMATTILAN KAUPUNGIN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

15.1.2008

SISÄLLYS:

1. Johdanto	
1.1 Turvallisuuksuunnitelman taustaa	3
1.2 Mitä turvallisuus on ?	3
1.3 Megatrendit	4
1.4 Orimattilan kaupunki	4
1.5 Orimattilan strategia	6
1.6 Turvallisuuustyö Orimattilassa	6
1.7 Turvallisuuustilanne Orimattilassa	6
2 Orimattilan turvallisuuksuunnitelman laadinta	8
3. Rajaus ja tavoitteet	8
4. Painopistealueet	8
5. Menetelmät	8
6. Toimialaryhmät	9
6.1 Päivähoito ja varhaiskasvatus	9
6.2 Opetustoimi ja kulttuuripalvelut	10
6.3 Asuminen	11
6.4 Tekninen toimi	11
6.5 Poliisi	12
6.6 Nuoriso- ja liikuntapalvelut	14
6.7 Terveystenhoito	15
6.8 Perusturva	17
6.9 Seurakunta	19
6.10 Pelastustoimi	21
6.11 Yritykset	21
Teollisuus- ja liikekiinteistöjen turvallisuus	21
Liikenneturvallisuus	22
Turvallisuuksuunnitelma kaupan alalta	24
6.12 Järjestöt	25
7. Seuranta ja päivittäminen	25
8. Tiedottaminen	25

1. JOHDANTO

1.1 TURVALLISUUSUUNNITTELUN TAUSTAA

Valtioneuvosto teki 4.3. 1999 periaatepäätöksen kansallisesta rikosentorjuntaohjelmasta. Ohjelman tavoitteena on luoda yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Tarkoitus on, että rikosentorjuntaan osallistuvat valtiovallan ohella entistä tietoisemmin ja aktiivisemmin kunnat, elinkeinoelämä, kirkko, kansalaisjärjestöt ja yksityiset kansalaiset.

Kansallinen rikosentorjuntaohjelma luettelee laajan joukon toimia, joilla tiedetään voitavan ehkäistä rikoksia ja jotka kuuluvat kuntien eri hallintokuntien toimialaan. Ohjelmassa mainitaan, että kunnat eivät välttämättä ole tiedostaneet osuuttaan paikallisen turvallisuuden edistämässä. Tämän johdosta paikallisen rikosentorjuntayhteistyön käynnistämiseksi tarvitaan kuntien omat turvallisuus suunnitelmat. Ohjelma koskee kaikenlaista rikollisuutta, kuitenkin huomiota kiinnitetään erityisesti sellaisiin turvattomuutta aiheuttaviin rikoksiin, joita ihmiset voivat joutua kohtaamaan arkiympäristössään.

1.2 MITÄ TURVALLISUUS ON ?

(Lähde: Markku Haiko: Kuntaliiton linjaus liiton ja kuntien turvallisuustyölle)

Kunnan turvallisuudella tarkoitetaan turvallisuusasioiden kokonaishallintaa kunnassa.

Turvallisuustyö on osa kunnan normaalia toimintaa. Se tukee kunnan omia tulostavoitteita sekä kunnan elinkeinotoiminnan ja elinympäristön kehittämistä.

Kunnan turvallisuustyöllä pyritään suojaamaan kunnan asukkaita, kunnan henkilökuntaa, yrityksiä ja laitoksia, niiden omaisuutta, tietoja sekä ympäristöä onnettomuuksilta, vahingoilta ja rikolliselta toiminnalta. Turvallisuustyöllä pyritään myös takaamaan sekä kunnan oma että kunnan alueella toimivien yritysten ja yhteisöjen toiminta ja sen häiriöttömyys. Näin saadaan aikaan myös taloudellisia säästöjä, joita rikollinen toiminta tai onnettomuudet aiheuttavat. Tällä tavoin parannetaan myös alueen kilpailukykyä.

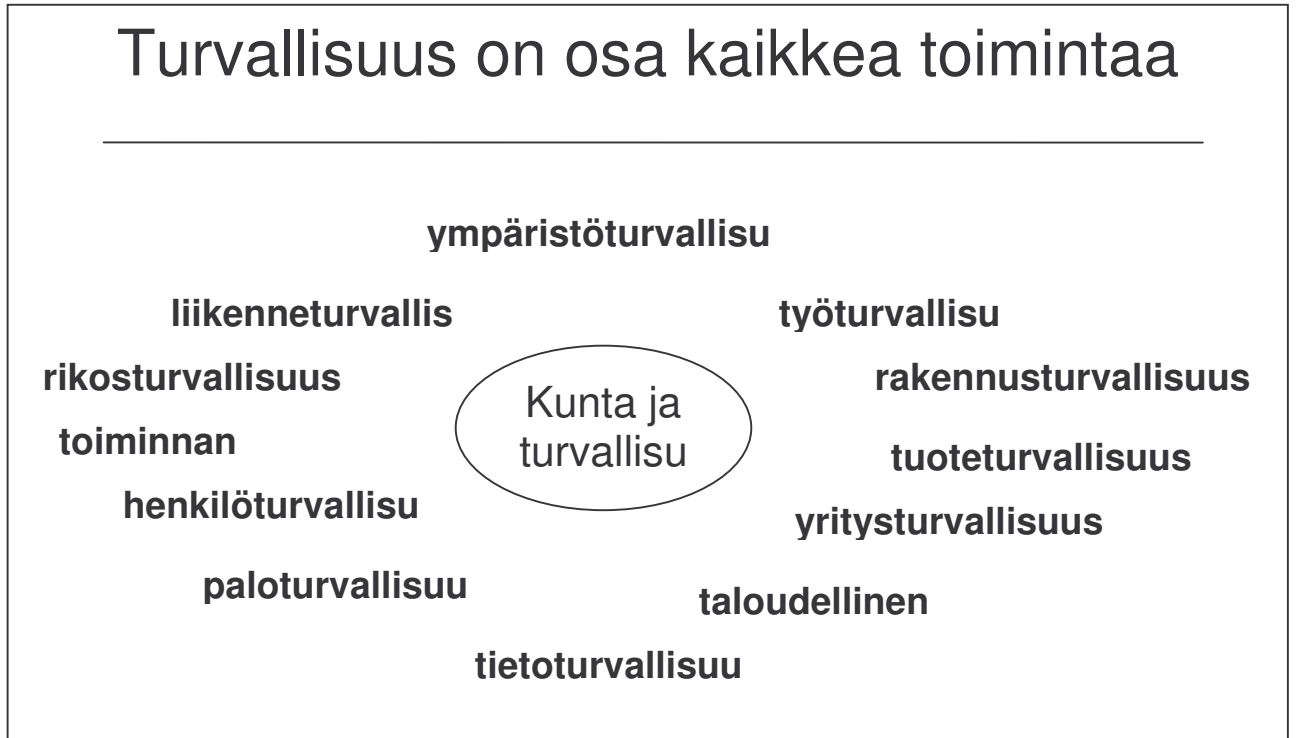
Turvallisuustyön tarkoituksena on turvallisen elinympäristön luominen ja ylläpito.

Tämä tarkoittaa sellaisen olotilan saavuttamista, jossa kunnan asukkaiden ja kunnan alueella toimivien yritysten ja yhteisöjen sekä kunnan oman toiminnan turvallisuusriskit ovat pienimmillään ja ilkeiden ja rikollisuuden, vahinkojen sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisy on tehokasta.

Perusteet turvallisen elinympäristön syntymiselle luodaan jo siinä vaiheessa, kun päätetään kunnan asuntopoliittisista tavoitteista ja jonkun alueen kaavoittamisesta rakennustarkoituksiin. Asuntopoliitiikka ja maankäytönsuunnittelu ovat kunnan tärkeimpiä välineistä luotaessa perustaa toiminnallisesti ja sosiaalisesti turvalliseksi elinympäristölle.

Käytännön turvallisuustyö on etupainotteista, ennaltaehkäisevää toimintaa onnettomuus- ja vaaratilanteiden, vahinkojen ja rikollisen toiminnan torjumiseksi sekä toimintavalmiuksien luomiseksi näiden tilanteiden varalta.

Käytännön turvallisuustyö on osa kunnan kaikkien toimialojen työtä. Jokaisella toimialalla on sen luonteesta johtuvia erityispiirteitä, jotka vaikuttavat siihen, miten käytännössä turvallisuustyötä tehdään. Turvallisuustyö on myös yhteistyötä kunnan ja kunnan ulkopuolisten organisaatioiden kuten esimerkiksi seurakunnan poliisin, tieviran omaisten, alueellisen pelastustoimen, yksityisten yritysten ja lukuisten järjestöjen kanssa.

1.3 MEGATRENDIT Orimattilan teksti

Megatrendeillä tarkoitetaan yhteiskunnallisten muutosten suuntaa. Näistä mainittakoon:

- väestö ikääntyy nopeasti
- kansantautien määrä kasvaa
- yksilöiden arvopohja muuttuu tai puuttuu kokonaan
- kansainvälisyys lisääntyy
- maahanmuuttajien määrä kasvaa
- monikulttuurisuus lisääntyy
- suomalaiset yritykset siirtävät toimintonsa ulkomaille
- ulkomaalaiset omistavat suomalaisia yrityksiä
- lyhytaikaiset työsuhteet lisääntyvät
- pendelöinti lisääntyy
- liikennemäärä kasvaa
- oikeudellistuminen kasvaa
- yhteisöllisyys puuttuu
- kansainvälinen rikollisuus lisääntyy
- muutosten vauhti kiihtyy
- ilmaston voimakkaat muutokset koetaan uhkaavana

1.4 ORIMATTILAN KAUPUNKI

Orimattilan kaupunki kuuluu Etelä-Suomen lääniin, Päijät-Hämeen maakuntaan ja Lahden

seutukuntaan. Kunnan pinta-ala on noin 600 neliökilometriä.

Väestö

- kaupungin väkiluku 31.12. 2006 14 673 henkeä
- väestöennuste v. 2010 15 000 henkeä (kaupungin strategia)
- 0-6-vuotiaita 8%
- 7-14-vuotiaita 10,7%
- yli 65-vuotiaita 17,3%,josta
- yli 75-vuotiaita 8,5%
- ulkomaalaisten osuus väestöstä 170 henkeä (1.1.2004)

Suurimmat kylät ja niiden asukasluku (v.)

Keskusta noin 9 700

Järvikunnan alue noin 1 000

Pennala noin 840

Kuivanto noin 750

Työllinen työvoima v. 2004: 6090

Työttömyys

- työttömyysaste 31.12.2006 9,8%

Elinkeinorakenne v. 2004:

Yhteiskunnalliset palvelut	29 %
Teollisuus	26 %
Rakentaminen	12 %
Alkutuotanto	10 %
Kauppa ja majoitus	11 %
Yksityiset palvelut	6 %
Kuljetus	4 %
Muut	2 %

Kehitysnäkymät

Orimattila on väestökasvukunta, jossa vuosittainen kasvu on keskimäärin noin 100 asukasta. Strategian mukaan asukasluku on vuonna 2010 15 000 asukasta.

Asukkaat jakautuvat siten, että keskustassa asuu noin 9 700 asukasta ja kymmenessä kylässä noin 5 000 asukasta. Voimakkain kasvu on keskustan lisäksi Pennalan kylässä. Kylien etäisyydet keskustasta ovat 10 kilometristä yli kahteenkymmeneen kilometriin. Haja-asutus vaikuttaa kunnallisten palvelujen järjestämiseen.

Väestörakenteessa korostuu vanhusten ja toisaalta päivähoito- ja kouluikäisten suhteellisen suuri osuus. Vanhusväestön osuus kasvaa voimakkaasti vuoden 2010 jälkeen.

Tulevien vuosien suurin kasvu tapahtuu Hennan alueella, johon kaavoitetaan tontteja sekä asuntotuotannolle että yrityksille.

1.5 ORIMATTILAN STRATEGIA Orimattilan teksti

Orimattilan kaupunginvaltuuston vuonna 2002 laadittu ja vuonna 2006 tarkistettu strategia "Orimattilan strategia 2010" sisältää vision vuodelle 2010:

"Orimattila on viihtyisä 15 000 asukkaan maaseutukaupunki, jolla on talous tasapainossa.

Orimattila tarjoaa:

- **turvallisen, luonnonläheisen asuinympäristön**
- laadukkaat peruspalvelut
- hyvät liikenneyhteydet
- monipuoliset harrastusmahdollisuudet

Turvallisuus on siis nostettu keskeiseen asemaan kaupungin strategiassa. Lisäksi strategiassa peruspalvelujen turvaaminen on strateginen painopiste, erityisesti kehittämiskohteina ovat lapset, nuoret ja perheet; ennaltaehkäisevä työ ja työttömyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Strategisena painopisteenä on myös kaupunkilaisten aktivointi ja osallistumismahdollisuuksien lisääminen.

1.6 TURVALLISUUSTYÖ ORIMATTILASSA

Orimattilassa toimii turvallisuustyöryhmä (ent. Järjestystyöryhmä), joka käsittelee pari kertaa vuodessa turvallisuuteen liittyviä konkreettisia toimenpiteitä. Työryhmään kuuluu kaupungin edustuksen (koulutoimi, nuorisotoimi, sosiaalitoimi, terveydenhuolto, kunnallistekniikka, asuntotoimi) lisäksi poliisin, seurakunnan ja pelastuslaitoksen edustajia.

1.7 TURVALLISUUSTILANNE ORIMATTILASSA KAUPUNKILAISTEN KOKEMANA

Päijät-Hämeessä tehtiin vuonna 2003 **Alueellinen hyvinvointibarometri**. Tutkimuksen yksi osio mittasi asuinympäristön turvallisuutta. Pääsääntöisesti orimattilalaisten vastaukset noudattivat samaa jakaumaa kuin Päijät-Hämeen keskiarvot. Asukkaista 74% tunti olonsa turvalliseksi, ja vain 1% tunsu olonsa ajoittain turvattomaksi. Merkittävin ero koski kysymystä turvallisuudentunteesta iltaisin ja öisin liikuttaessa. Orimattilalaisista 91% tunsu olonsa erittäin tai melko turvalliseksi, kun vastaava luku koko Päijät-Hämeessä oli 78%.

Etelä-Suomen lääninhallitus on suorittanut turvallisuustutkimuksen vuosina 2003 ja 2006. Tutkimuksessa on tarkasteltu koko läänin vastauksia, lisäksi kihlakunnittain ja kunnittain on eräistä kysymyksistä esitetty vastausjakaumat.

Orimattilan vastaukset eivät pääsääntöisesti poikkeaa merkittävästi läänin tai kihlakunnan tuloksista.

Asuinalueen turvallisuus:

Asuinalueella turvattomaksi tunsu 5% vastaajista. Vuonna 2003 vastaava luku oli 9%. Rikollisuus koettiin melko tai erittäin vakavana uhkana 26% tapauksista. Myös vuoden 2003 luku oli huomattavasti suurempi, 35%. Suurimmat huolenaiheet olivat joutuminen liikenneonnettomuuden uhriksi (melko tai erittäin huolestunut 21%) ja omaisuutta varastetaan

(19%) . Murto, tulipalo ja väkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuminen koettiin lähes yhtä suuriksi uhkiksi (13-15%). Asuinalueiden turvallisuutta korostaa se, että yli 90% vastaajista piti asuinaluettaan turvallisena kaikissa kihlakunnan kunnissa.

Asuinviihtyvyyttä häiritsevät tekijät:

Häiritseviä tekijöitä on tarkasteltu kihlakunnan tasolla. Merkittäviä häiriötekijöitä oli ilkivalta (55%), ympäristön epäsiisteys (38%) ja nuorison häiriökäyttäytyminen (31%), joita pidettiin melko tai erittäin häiritsevinä tekijöinä.

Poliisin liikkuminen asuinalueella:

Kysymysvaihtoehtoon ” poliisi käy asuinalueella kerran vuodessa tai ei koskaan” vastasi myöntävästi 37% orimattilalaisista ja 47% koko kihlakunnan väestöstä.

Katuturvallisuuden muutos:

Orimattilalaisista 29% oli sitä mieltä, että katuturvallisuus on heikentynyt. Vastaava luku oli vuonna 2003 lähes sama.

Poliisin toiminnan onnistuminen:

Heikosti poliisi on onnistunut heikosti rikosten ennaltaehkäisemisessä (51%) sekä tiedottamisessa (45%). Luvut ovat hieman huonompia kuin koko läänin vastaukset.

Kokonaisarvosana poliisipalvelujen järjestämisestä osoitti, että onnistumista tyydyttävänä ja hyvänä piti orimattilalaisista vastaajista 75%. Kuntakohtaiset erot olivat kuitenkin suuria (45-75%).

Huoli tulevaisuudesta:

Tulevaisuuden henkilökohtaiset huolet liittyivät terveyteen, työllisyyteen jne Liikennekäyttäytyminen huolestutti melko tai erittäin paljon 74% vastaajista. Vastaavasti rikollisuuden lisääntyminen huolestutti 66% kihlakunnan vastaajista.

Toimenpiteet, jotka parantavat turvallisuutta:

Toimenpiteet jakoutuivat kolmeen ryhmään. Toisaalta turvallisuutta parantaisi melko paljon tai paljon poliisin näkyvyyden lisääminen (75%) ,liikennevalvonnan lisääminen (59%), vartioiden näkyvyyden lisääminen (57%), eli yleensä valvonnan lisääminen ja ennalta ehkäisevätyö parantaisi turvallisuutta.

Toisaalta turvallisuutta lisäävät toimenpiteet kohdistuivat nuoriin. Vastaajista 64% haluaisi lisätä harrastusmahdollisuuksia ja kodin ja koulun yhteistyön tiivistämistä (53%) Tätä puoltaa myös näkemys siitä, että nuorisolle järjestettyä toimintaa piti 35% heikkona.

Myös puistojen ja katujen kunnossapitoa pidettiin huonona. Katujen kunnossapitoa piti 42% ja puistojen hoitoa 29% huonona. Näilläkin tekijöillä on osuus turvallisuudentunteeseen ja viihtyvyyteen.

Kolmantena ryhmänä voidaan pitää teiden ja puistojen kuntoon ja yleiseen siisteyteen liittyviä tekijöitä. Tähän ryhmään voidaan liittää myös liikenneturvallisuutta parantavat toimenpiteet, kevyenliikenteen väylät, tasoristeysten vartiointi, nopeusrajoitukset, kiinteistöjen kunto jne. Näiden tekijöiden parantaminen kuuluu kaupungille ja tiepiirille sekä kiinteistöjen omistajille.

2. ORIMATTILAN TURVALLISUUSSUUNNITELMAN LAADINTA

Orimattilan kaupunginjohtaja nimesi 20.3.2007 työryhmän laatimaan paikallista turvallisuussuunnitelmaa. Työryhmän jäseniksi valittiin hallintokuntien edustajia eri toimialoilta sekä yhteistyötä tehtiin seurakunnan ja poliisin kanssa. Turvallisuussuunnitelman tavoitteista ja painopisteistä päätettiin johtoryhmässä. Kunkin toimialan nykytila kuvattiin, ja määriteltiin turvallisuuden kannalta ongelmakohteet. Tämän jälkeen määriteltiin konkreettiset toimenpiteet, joilla ongelmien poistamiseen pyritään.

3. RAJAUS JA TAVOITTEET

Orimattilan työryhmä asetti turvallisuustyön tavoitteiksi

1. Syrjäytymisen ehkäisemisen
2. Perheiden tukemisen
3. Peruspalvelujen turvaaminen ja säilyttäminen lähipalveluina
4. Viihtyisän ja turvallisen asuin ympäristön luomisen
5. Yhteistyön tiivistämisen yhteistyökumppaneiden, poliisin seurakunnan, järjestöjen, kiinteistöjen omistajien ja yritysten kanssa

Järjestelmien tulee rakentua aina ensisijaisesti **ennalta estävän toiminnan periaatteelle**, vasta toissijaisena tulevat korjaavat, ennalleen ja vastuuseen saattavat toimenpiteet. Erityisenä kohteena turvallisuustyössä ovat rikoksentehtäville ja –mahdollisuuksien ehkäiseminen, rikoksentehtäville rekrytoitumisen ehkäiseminen sekä rikoskierteen ja syrjäytymisen katkaiseminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Yhteenkuuluvaisuuden tunteen ja vastuuntunnon painottamisen tulee toiminnoissa näkyä korostetusti.

Turvallisuussuunnitelman ulkopuolelle päätettiin jättää:

- liikenneturvallisuus (Päijät-Hämeen liikenneturvallisuustyö)
- työturvallisuus (työsuojelupäällikkö, työsuojeluneuvottelukunta)
- poikkeusolojen valmiussuunnittelu (oma suunnittelujärjestelmä ja organisaatio)
- kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat
- kaupungin toimintayksiköiden turvallisuus-/kriisisuunnitelmat

4. PAINOPISTEALUEET

Orimattilan turvallisuussuunnitelmassa painopistealueiksi päätettiin asettaa **erityisnuorisotyö, perhetyö, syrjäytymisen ehkäisy ja turvallinen asuin ympäristö**.

5. MENETELMÄT

Turvallisuussuunnitelma on laadittu kevään 2007 aikana siten, että toimialoittain on laadittu 2-3 hengen tiimeissä arvio nykytilanteesta, haasteet ja toimenpiteet turvallisuuden parantamiseksi.

Suunnitelmaa on käsitelty kaupungin johtoryhmässä, turvallisuustyöryhmässä ja kihlakunnan turvallisuusyhteistyökokouksessa. Poliisipiirin neuvottelukunta on osallistunut käsittelyyn em. kokouksessa. Lausunnot on pyydetty seuraavilta tahoilta: poliisiasian neuvottelukunta, kyläjohtokunnat, ao lautakunnat, seurakunta ja Peruspalvelukeskuksen johtoryhmä.

6. TOIMIALARYHMÄT

6.1 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS

NYKYTILA

Päivähoidon tarkoituksena on mahdollistaa vanhempien työssäkäynti sekä tukea perheitä näiden kasvatustehtävässä. Varhaiskasvatuspalveluja pyritään tarjoamaan sellaisina toimintamuotoina ja -aikoina, jotka parhaiten tyydyttävät perheiden tarpeita.

Orimattila varhaiskasvatuksessa pyritään vastaamaan perheiden erilaisiin tarpeisiin järjestämällä päiväaikana tapahtuvan perhepäivä- ja päiväkotihoidon lisäksi lasten hoitoa Lintulan vuoropäiväkodissa (päiväkotia auki 24 h/vrk.), jolloin ilta-, yö- ja viikonloppuhoito taataan sitä tarvitseville. Avointa varhaiskasvatustoimintaa tarjoaa Perhekeskus Kimppa, joka toimii perheiden kohtaamispaikkana sekä tarjoaa tukipalveluita vanhemmille ja erilaisia toimintamuotoja alle kouluikäisille lapsille.

Työelämän yleiset tilanteet heijastuvat päivähoitoon. Pitkät työmatkat venyttävät lasten hoidossa oloaika. Aikaisten aamujen, myöhäisten iltojen, öiden ja viikonloppujen osalta päivähoitoon tarve on kasvanut. Työelämän epävakaisuus esim. pätkätyöt vaikuttavat vanhempien suunnitelmiin ja elämän rytmiin.

Orimattilassa on laadittu lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma, jonka tarkoituksena on tarkastella ja linjata asioita lapsen ja nuoren näkökulmasta. Lapsipolitiikan aihepiiriin kuuluvat kaikki yhteiskunnalliset päätökset ja käytännön toimet, joilla vaikutetaan lasten ja nuorten yhteiskunnalliseen asemaan, oikeuksiin ja hyvinvointiin. Tärkeätä on hallintorajojen yli tapahtuvan toiminnan tarkasteleminen lapsen näkökulmasta sekä saattaa sovitut tavoitteet ja toiminta osaksi muuta toiminnan suunnittelua.

HAASTEET

1. Päivähoidon kysynnän suuret vaihtelut vuosittain.
2. Erityishoitoa ja -kasvatusta tarvitsevien lasten määrän kasvaminen ja lisäksi haasteellisten lasten sekä mielenterveysongelmista kärsivien lasten lisääntyvä joukko.
3. Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja henkilöstön jaksaminen vaativassa, kaikki turvallisuusnäkökohdat huomioitavassa työssä lasten parissa.

TOIMENPITEET

Joustavien varhaiskasvatuspalvelujen tarjonnan edelleen kehittäminen.
Päivähoidon sisällön jatkuva kehittäminen, huomio erikoisesti ennaltaehkäisevään työhön sekä vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Päivähoidon henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus, jos he epäilevät väkivaltaa tai laiminlyöntejä lapsen hoidossa.
Päivähoidon henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus, jos he epäilevät väkivaltaa tai laiminlyöntejä lapsen hoidossa.

Pyritään takaamaan lain määräämä henkilöstörakenne, huolehditaan henkilöstön koulutuksesta ja työhyvinvoinnista.

6.2 OPETUSTOIMI JA KULTTURIPALVELUT

Nykytila

Koulun tehtävänä on pyrkiä vaikuttamaan lapsen ja nuoren elämään myönteisellä tavalla, takaamaan heille turvallinen opiskeluympäristö ja ennaltaehkäisemään syrjäytymistä. Tässä työssä tarvitaan moniammatillista yhteistyötä. Orimattilassa toimitaan moniammatillisesti erityisopetuksessa, oppilashuollossa, päihdetyössä sekä nivelvaiheyhteistyössä. Resursseja varhaiseen puuttumiseen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisytyöhön tarvittaisiin lisää tuen tarpeet lisääntyessä. Yhteistyö kotien kanssa ja lasten vanhempien tukeminen on keskeistä.

Haasteet

1. Lasten ja nuorten häiriökäyttäytyminen vapaa-ajalla ja koulussa
2. Nuorten päihteidenkäyttöön vaikuttaminen
3. Nuorten tekemiin rikkeisiin puuttuminen

Toimenpiteet

1. Oppilaalla on perusopetuslain mukaan oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämä käsittää sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Koulun tavoitteena on kasvattaa yhteiskuntakelpoisia lapsia ja nuoria.
  - Koulujen turvallisuussuunnitelmat pidetään ajan tasalla. Ne päivitetään tarpeen tullen.
  - Koulut laativat opetussuunnitelmansa liitteeksi suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanevat suunnitelman.
  - Koulujen järjestyssäännöt päivitetään ja hyväksytään. Kaikki koulu yhteisön jäsenet sitoutuvat niiden noudattamiseen
  - Tehostetaan välituntivalvontaa
  - Tehostetaan kasvatustyötä
  - Lisätään tapa- ja laillisuuskasvatusta
2. Koulussa sovitaan yhteisistä toimintasäännöistä lasten/nuorten huoltajien kanssa.
3. Tuetaan vanhemmuutta. Lisätään perheen merkitystä korostavia tapahtumia, kuten luentoja vanhemmuudesta, parisuhteesta ja perheväkivallasta.
4. Verkostoidutaan erilaisten yhteistyökumppaneiden kanssa, mm. vapaaehtoistyöjärjestöt.
5. Tehostetaan ohjeistuksella ja tiedotuksella tupakan ja alkoholin myyntikieltoa alle 18-vuotiaille.
6. Laaditaan yhteinen koulujen toimintamalli menettelystä huume- ja päihde-ongelmaisten kanssa.
7. Tehdään ennaltaehkäisevää työtä moniammatillisesti.

KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelujen tehtävänä on tukea kaupungin asukkaiden sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia. Kulttuuri- ja museotyön tavoitteena on opettaa kuntalaisia arvostamaan omaa kulttuuriperintöään, minkä kautta voidaan myös vähentää esimerkiksi muistomerkkeihin ja rakennuksiin kohdistuvaa ilkivaltaa.

KIRJASTOTOIMI

Kirjaston tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Kirjaston merkitys tiedollisen syrjäytymisen ehkäisemisessä ja kansalaisten tietoyhteiskunnan kehittämisessä on keskeinen. Kirjastolla on myös tärkeä yhteisöllinen merkitys eri väestöryhmien käyttämänä sosiaalisena tilana. Kirjasto on muun muassa nuorille väylä itsensä kehittämiseen ja ystävien tapaamiseen. Toiminnallaan kirjasto edistää suvaitsevaisuutta ja muiden kunnioittamista

6.3 ASUMINEN

Nykytilanne

Orimattilan Vuokra-asuntoihin on tällä hetkellä noin 60 hakijaa asuntojonossa. Asunnon tarve on ensisijainen peruste asunnon saantiin. Perheväkivallan uhreiksi joutuneille pystytään järjestämään asunto lyhyessäkin ajassa. Orimattilan vuokra-asunnot on sijoitettu hajautetusti, joten ongelmallisia asuinalueita ei ole päässyt syntyään.

Ennalta ehkäisy

Asuntotoimen osalta ennaltaehkäisevää työtä tehdään uusien talojen ja vanhan asuntokannan saneerausten yhteydessä missä suunnittelulla ehkäistään ns. pimeiden alueiden syntymistä.

Haasteet

1. Vuokra-asumiskulttuurin puuttuminen.
2. Eryteisesti itsenäistyvillä, kotoa pois muuttavilla nuorilla on vaikeuksia omien asioiden hoidossa.
3. Syrjäytyneet, päihdeongelmaiset sekä mielenterveysongelmaisten häiriökäyttäytyminen.
4. Ikääntyneet päihde- ja mielenterveysongelmaiset.

Toimenpiteet

1. Asuinalueen turvallisuuteen vaikutetaan asukasvalinnoilla siten, ettei asuinyhteisöön sopeutumattomia henkilöitä sijoiteta samalle alueelle. Valinnoissa huomioidaan aikaisempi asumishistoria.
2. Ympäristön viihtyvyys, riittävä ulkovalaistus sekä kiinteistöhoiton ja isännöintitoimiston näkyvyys alueella ehkäisevät häiriökäyttäytymistä.
3. Poliisin kanssa tehdään yhteistyötä häiriökäyttäytymistapauksissa.
4. Ongelma-asukkaille on rakennettu muusta asuinalueesta erilleen ns. PAV- asuntoja. Näiden merkitys on todettu erittäin suureksi kaupungin vuokra-asumisen kannalta.
5. Yhteistyön lisääminen sosiaalitoimen kanssa ja yhteisistä pelisäännöistä sopiminen
6. Turvallisuutta lisäävät pitkäaikaiset vuokrasuhteet ja yhteisöllisyys. Nämä mahdollistetaan laadukkaalla asuntokannalla ja viihtyisällä ympäristöllä.
7. Yhteisöllisyyttä on tuettu järjestämällä tiloja kerhotoimintaan . Asukastoiminnan täytyy lähteä liikkeelle asukkaan omasta aloitteesta.
8. Asuintalojen avaimista pidetään valvontarekisteriä. Asukasvaihdon yhteydessä entinen asukas palauttaa aina avaimet isännöitsijän toimistoon jossa todetaan avaintilanne ja epäselvissä tapauksissa asunnon lukot sarjoitetaan uudelleen.

6.4 TEKNINEN TOIMI

Ennaltaehkäisy

Ennaltaehkäisevää työtä tehdään teknisessä toimessa turvallisuutta edistävällä suunnittelulla sekä urakoiden turvallisella toteuttamisella. Kaavoituksella pystytään luomaan turvallisempia ratkaisuja esim. sijoittamalla teollisuus- ja asuntoalueet erilleen sekä huomioimalla pohjavesialueiden sijoittuminen suhteessa alueen maankäyttöön. Suunnittelussa ja rakentamisvaiheessa pyritään huomioimaan aina liikuntaesteisten tarpeet.

Rakennusvalvonta turvaa työllään yleistä rakentamisen tasoa ja opastaa oikeaan rakentamiseen. Ympäristönsuojelu ennaltaehkäisee luonnon, ilman, pinta- ja pohjavesien pilaantumista sekä turvaa hyvän ympäristön tilan erilaisin valvonta-, ilmoitus- ja lupamenettelyin.

Tiedossa olevat kiinteistöjä koskevat sisäilmaongelmat on hoidettu kuntoon ja sisäilman tilaa seurataan. Turvallisuuteen liittyviä tarpeita on toteutettu mm. sähkölukitukset, kaukovalvonta, automaattiset palohälyttimet, kameravalvonta. Turvallisuutta edistävänä tekijänä nähdään mm. koulujen pihojen sekä yleisten alueiden kehittäminen nuoret ja lapset huomioon ottavammiksi niin keskustassa kuin sivukylissäkin. Päiväkoti-ikäisten lasten turvallisuutta edistetään päiväkotien pihossa ja puistoissa sijaisevien laitteiden turvallisuudella sekä pihojen puhtaana pitämisellä.

Yleisten alueiden ja katualueiden valaistuksella pystytään edistämään turvallisuutta sekä vähentämään ilkeävaltaa. Kevytväylien ja portaikkojen liukkaus talvisaikaan on asia, johon on pyritty kiinnittämään huomiota hiekoittamalla ja auraamalla sekä riittävällä valaistuksella. Kesäaikaan ruohonleikkuulle on teknisen lautakunnan antamat turvallisuusohjeet.

Haasteet

1. Ilkivalta
2. Näkemäalueiden puhtaanapito
3. Nopeusrajoitusten ylitykset keskustaa-ajamassa
4. Vääristyneet ympäristöasenteet (roskaaminen, ilkivalta jne.)
5. Kiinteistöjen turvallisuus ja viihtyisyys

Toimenpiteet

1. Nuorten kuuleminen päätöksenteossa.
2. Päiväkotien ja koulujen pihojen turvallisuuden edistäminen
3. Katujen ja kevytväylien pinnoituksen parantaminen sekä näkemä-alueiden aukipitäminen
4. Riittävä taajama-alueiden valaistus
5. Keskustan kehittämishankkeen toteutus (hidasteet, kiertoliittymät, valaistus)
6. Tasoristeyksien turvallisuuden edistäminen
7. Ympäristötilan seuranta
8. Nopea toiminta ilkeivallan jälkien korjaamisessa

6.5 POLIISI

Nykytilanne

Orimattilassa ei ole mitään selvää, yksittäistä turvallisuussuunnittelun piiriin kuuluvaa poliisin toimialaan liittyvää isoa ongelmaa. Tämä kertoo osaltaan hyvästä ja toimivasta viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyöstä, jolla orastaviin ongelmiin on puututtu varhain. Olemassa oleva ja toimiva turvallisuussuunnitteluorganisaatio mahdollistaa pikaisen puuttumisen kun ongelmat ovat vielä vähäisen huolen asteella.

Poliisin osallistuminen turvallisuussuunnitteluun on nähty osaksi lähipoliisitoimintaa. Vaikka poliisilaitoksessa on nimetty kaksi poliisimiestä Orimattilan lähipoliiseiksi, kuuluu lähipoliisityö kaikille poliiseille.

Lähipoliisitoiminta on poliisin perustehtävän hoitamista kansalaisläheisesti, laadukkaasti ja tehokkaasti. Sen tavoite on tuottaa turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta, vähentää ja ehkäistä rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä, ja siten myös säilyttää poliisikuva myönteisenä ja poliisiin kohdistuva luottamus korkealla tasolla. (Lähipoliisitoiminnan strategia 1/2007)

Väkivallan vastaiset toimet ja erityisesti perheväkivalta on poliisin huomion kohteena. Väikivaltarikosten esiintyvyys on väestöön suhteutettuna ollut alueella hiukan muita rikostyyppisiä yleisempää.

Häiriökäyttäytymisen ja rikostelun ilmaantuminen näyttävät liittyvän ikäluokan vaihdoksiin. Jostakin syystä syntyy ryhmäilmiö, jossa nuorison meluisa kokoontuminen, mopoilu, alkoholi- ja huumekekokeilut sekä näpistely saa ryhmässä yleistä hyväksyntää. Jokainen ikäluokka on kasvatettava olemaan ”ihmisiksi”. Kun häiriökäytökseen puututaan heti, se jää lyhytaikaiseksi ongelmaksi.

Kehittämiskohteet ja toimenpiteet

1. Monien turvallisuustyössä olevien viranomaisten organisaatiomuodossa tapahtuu muutoksia. Kaupungin alueella toiminta kuitenkin kohtaa kansalaisen eikä kansalaista kiinnosta hallintorakenne vaan palvelut.

Organisaatiomuutoksista huolimatta on varmistettava että turvallisuussuunnittelussa ovat keskeytyksittä mukana kaikki toimijat.

2. Orimattilan kaupungin sosiaalitoimi on panostanut merkittävästi poliisin ja sosiaalitoimen yhteistyöhön poliisiasemalle sijoitetun sosiaalityöntekijän kautta. Syrjäytymisen ehkäisy, varhainen puuttuminen ja akuutteihin sosiaalisiin ongelmiin tarttuminen on ollut keskeisintä poliisi-sosiaalityö -yhteistyötä.

”Poliisisossu” -työmuoto on edelleen säilytettävä.

3. Poliisilaitosten toimialueiden laajetessa kunta säilyy pienimpänä yhteisenä nimittäjänä. Erilaisissa kansalaisten kohtaamisissa kertyy tietoa paikallisista ongelmista, huolenaiheista ja palveluodotuksista.

Poliisilaitoksen on varmistettava, että tieto saadaan systemaattisesti hyödynnettyä ja analyysitoiminnassa yhdistettyä poliisin muista tietolähteistä kertyvään tietoon toimenpiteiden pohjaksi paikallisesti.

4. Poliisin vierailut kouluissa ja päiväkodeissa ja toisaalta lapsiryhmien vierailut poliisilaitoksella ovat olleet tärkeä osa ennalta estävää toimintaa. Poliisin käynnit voivat olla suunniteltuja tiettyihin luokka-asteisiin kohdistuvia, teemoihin liittyviä, kuten mopokauden avaus tai tavanomaisen partiotoiminnan yhteydessä tehtyjä pistäytymisiä päiväkodeissa.

Toiminnan on oltava johdettua ja suunniteltua.

5. Poliisi saa Orimattilassa n. 50 perheväkivaltahälytystä vuosittain. Poliisin tietoon tulematta jää tapauksia moninkertainen määrä. Perheväkivaltaa oli se sitten lapsiin, vanhuksiin tai naisiin kohdistuvaa huomataan kuitenkin monissa viranomaisissa, mutta se jää toimintamallien puuttuessa ilmi saattamatta.

Perheväkivaltaa käsitteleviä koulutuksia on yhteistyössä jatkettava ja luotava viranomaisrajat ylittävä toimintamalli väkivallan torjumiseksi.

6.6 NUORISOTOIMI JA LIIKUNTAPALVELUT

Nuorisopalvelut

Nykytilanne

Nuorisotyön tarkoituksena on parantaa nuorten elinoloja ja luoda edellytyksiä nuorisotoiminnalle.

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten aktiivisen kansalaisuuden edistämistä, nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista ja sosiaalista vahvistamista. Kaupungin nuorisopalveluissa työskentelee tällä hetkellä kaksi ohjaajaa, nuoriso-ohjaaja ja erityisnuorisotyöntekijä. Toiminnan painopiste on 10 - 17 -vuotiaissa nuorissa ja yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on tehdä nuorten elämänhallintaa tukevaa työtä ja tarjota nuorille osallistumismahdollisuuksia.

Nuorisotyötä tehdään monimuotoisesti mm. nuorisotalotoimintana, leiritoimintana, koulu yhteistyönä ja nuorten osallisuutta tukien. Vapaaehtoinen seudullinen toiminta on tuonut työhön viime aikoina lisämahdollisuuksia. Erityisnuorisotyö painottuu pienryhmäprojekteihin ja tukihenkilötyöhön yksittäisten nuorten parissa.

Nuorisotyö on moniammatillista yhteistyötä sosiaalitoimen, koulutoimen ja poliisin kanssa. Esim. seiskaluokkalaisten ryhmäytymisellä ja muulla koulu yhteistyöllä lisätään yhteisöllisyyttä ja fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta koulu ympäristössä ja vapaa-ajalla.

Nuorisopalvelut on mukana kaupungin turvallisuusasioita käsittelevissä useissa työryhmissä kuten päihdetyöryhmässä, järjestystyöryhmässä ja lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman valmistelussa.

Nuorten levottomuuden lisääntyminen, päihdekulttuurin ihannoiti ja elämänarvojen hämärtyminen aiheuttavat nuorten ajautumista syrjäytymisvaaraan. Nämä ilmiöt näkyvät nuorten vapaa-ajanvietossa iltaisin, viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Tähän nuorisopalvelut pyrkii vastaamaan päihteettömällä nuorisotalotoiminnalla ja tapahtumien järjestämisellä yhdessä vapaaehtoisjärjestöjen kanssa.

Haasteet

1. Vastuuttomuuden lisääntyminen, häiriökäyttäytyminen, välinpitämättömyys ja suvaitsemattomuus.
2. Päihdekulttuurin ihannoiminen, päihteiden käytön yleistymisen ja nuorten kokoontuminen ei-valvotuissa tiloissa.

Toimenpiteet

1. Nuorten oman ja vanhempien vastuun korostaminen.
2. Moniammatillisen yhteistyön jatkaminen ja tehostaminen sosiaalitoimen, koulujen, poliisin, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa.
3. Päihteettömyyden korostaminen järjestetyissä toiminnoissa ja vapaa-ajalla.

Liikuntapalvelut

Nykytilanne

Liikuntapalvelujen tavoitteena on liikuntalain tarkoituksen mukaisesti edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua ja niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla.

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä ja liikuntajärjestöt vastaavat pääasiassa toiminnan järjestämisestä. Yleisten edellytysten luomisessa merkittävin tehtävä on riittävän laajan ja hyväkuntoisen liikuntapaikkaverkoston rakentaminen ja ylläpitäminen

Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoito on järjestetty siten, että ulkoliikuntapaikat hoitaa liikuntapalvelut ja sisäliikuntapaikat tilapalvelu. Käyttöjärjestelyissä ulkoliikuntapaikat ja urheilutalo kaikkine tiloineen kuuluvat liikuntapalvelujen tehtäviin ja koulujen liikuntasalit tilapalvelulle.

Liikuntapaikkojen ja -alueiden pääasialliset käyttäjät ovat päivisin koululaiset ja muulloin urheiluseurat ja yksittäiset kuntoilijat. Myönnettyjä sisäliikuntatilojen käyttövuoroja on lähes 250 tuntia viikossa.

Järjestetyllä liikuntatoiminnalla on suuri merkitys lasten ja nuorten sosiaalisten ja fyysisten taitojen kehittämisessä ja kaikkien kuntalaisten terveyttä ylläpitävien tapojen omaksumisessa.

Haasteet

1. Ilkivalta etenkin ulkoliikuntapaikoilla
2. Liikuntatiloja ja arvokasta välineistöä joudutaan luovuttamaan käyttöön ilman, että kaupungin henkilökuntaa on valvomassa käyttöä.

Toimenpiteet

1. Liikuntapaikkojen rajaaminen ympäristöstään siten, että estetään autojen ja mopojen pääsy varsinaiselle urheilualueelle.
2. Liikuntapaikkojen viihtyisyyden lisääminen ja valaistuksen tehostaminen,
3. Asennekasvatus ja tilojen oikean käytön opastaminen yhdessä urheiluseurojen kanssa.
4. Urheiluseurojen toiminnan arvopohjan laajentaminen ja yhteisöllisyyden tukeminen.
5. Ilkivallan jälkien korjaaminen pikaisesti - hyvässä kunnossa oleva tila korottaa rikkomiskynnystä.
6. Kameravalvonnan lisääminen.

6.7 TERVEYDENHUOLTO

Nykytila

Terveydenhuollon vastaanottopalvelut järjestetään nykyisellään Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijätoimiston toimesta Peruspalvelukeskuksen järjestämänä toimintana. Kuntayhtymän perustehtävänä on yhteistyössä sosiaali- ja terveystyöntekijätoimiston kuntien kanssa huolehtia siitä, että näiden kuntien väestölle järjestetään sosiaali- ja terveystyöntekijätoimiston palvelut tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti. Kuntayhtymä seuraa ja arvioi yhteistyössä sosiaali- ja terveystyöntekijätoimiston kuntien kanssa väestön palvelutarpeita, valmistelee palvelujen järjestämissuunnitelman sekä huolehtii palveluketjujen kehittämisestä ja koordinoinnista. Lisäksi kuntayhtymän yksiköt tuottavat sosiaali- ja terveystyöntekijätoimiston kuntien väestölle sen mukaan, mitä perussopimuksessa on todettu ja mitä muita tehtäviä kunnat ovat antaneet kuntayhtymän hoidettavaksi.

Vastaanottopalvelut pyrkivät vastaamaan väestön tarpeisiin ja palveluun on panostettu lisäämällä resursseja osittain ulkoistamalla lääkäreiden vastaanottoa osittain Orimattilan terveysasemalla. Potilasturvallisuus on osa hoidon laatua. Turvallinen hoito on vaikuttava, toteutetaan oikein ja oikeaan aikaan. Hoito ei kuitenkaan aina suju toivotulla tavalla. Usein syynä on työntekijästä riippumattomat puutteet tai häiriöt toimintatavoissa tai -järjestelmissä. Riittämätön henkilöresurssimäärä vaikuttamassa monesti hoidon saatavuuteen.

Haasteet

Potilasturvallisuuden edistäminen on keskeinen osa sosiaali- terveydenhuollon toimintayksiköiden päivittäistä laadunhallintaa, jotta asiakkaat voivat luottaa hoidon ja hoito-ympäristön turvallisuuteen. Ennaltaehkäisy on erittäin tärkeää kaikessa hoitotyössä koskettavassa toiminnassa niin neuvolatyössä kuin vanhusten hoitotyössä ja työikäisten työterveydenhuollossa.

- 1) Huumeiden käyttäjät sekä lääkkeiden väärinkäyttäjät asiakkaina terveydenhuollossa
- 2) Perheväkivallan uhrin terveydenhuollossa
- 3) Mielenterveysasiakkaat, jotka on siirretty avohoitoon
- 4) Vanhusten ongelmat kotihoidossa
- 5) Nuoret opiskelijat ja alaikäiset päihteiden käyttäjät ja moniongelmaiset
- 6) Nuorten perheiden ongelmat neuvolatyössä

Toimenpiteet

- 1) Huumeongelma koskettaa käyttäjien lisäksi aina myös hänen lähipiiriään, etenkin lapsia, jotka tarvitsevat aina hoitoa, seuranta ja suojelua. Päihdeperheen lapsi on vaarassa joutua fyysisen ja emotionaalisen hoidon laiminlyönnin ja muun kaltoin kohtelun kohteeksi. Hänen suojelemisekseen tarvitaan terveydenhuollon ja lastensuojelun tiivistä yhteistyötä. Tämän yhteistyön lisääminen ennaltaehkäisee nuorten huumeiden käytön aloittamista. Huumeita käyttävät hedelmällisyysikäiset naiset on syytä ohjata ajoissa ehkäisyneuvontaan. Päihdehuollon ja äitiyshuollon yhteistyö parantaa raskauden ennustetta ja on taloudellisesti kannattavaa. Pitkäkestoinen korvaus- tai ylläpitohoito on tarpeen suurelle enemmistölle opioidiriippuvaisia. Hoito on tehokasta ja mahdollistaa riippuvuudesta kärsivien psykososiaalisen kuntoutuksen. Korvaushoito parantaa hoidossa pysymistä, vähentää laittomien opioidien käyttöä, rikollisuutta, hiv-riskikäyttäytymistä sekä kuolleisuutta. Orimattilassa on annettu korvaushoitoa terveysasemalla ja se tulee varmasti myös lisääntymään. Terveysasemalla asioivien asiakkaiden sekä hoitohenkilökunnan turvallisuuden lisäämiseksi on järjestetty vartiointiliikkeen vartijoiden kierrot muutamia kertoja päivässä.
- 2) Perheväkivallan ehkäisemiseksi on Orimattilassa käynnistetty v. 2006 yhteistyö terveydenhuollon, poliisin ja sosiaalityöntekijöiden kesken. Perheväkivaltilanteisiin liittyvä PAKE-lomake täytetään kaikissa pahoinpitelytapauksissa. Siinä kartoitetaan pahoinpitelyn kokonaistilanne liittyen perhesuhteisiin ja lasten kohtaamaan väkivaltaan. Lomake edesauttaa yhteistyön kehittämistä. Myös uhrien kanssa keskustellaan lastensuojelusta ja he saavat kirjallista informaatiota muista auttajatahoista. Sosiaalityöntekijä ja syyttäjä käyvät läpi kaikki PAKE-lomakkeet ja ottavat niiden perusteella yhteyttä alueen lastensuojeluun. Lomakkeen täytöstä on annettu koulutusta ja tullaan kouluttamaan vielä lisää asianosaisia ammattihenkilöitä.
- 3) Riittävät terveydenhuollon tarjoamat mielenterveyspalvelut mahdollistavat psykiatrisen asiakkaan avohoidon. Seuranta ja oikein valittu lääkehoito ovat avohoidossa olevan asiakkaan hoidon tukipylväs. Mielenterveysongelmaisten jatkohoito pitää miettiä jokaisen hoidettavan kohdalla hyvin yksilöllisesti. Avohoidosta ei saa muodostua asiakkaiden kannalta mitään uhkaa eikä pelkoja asuin- ja elinympäristössä.
- 4) Kotihoidossa olevien vanhusten kotona selviytymistä tulee tukea kaikin mahdollisin keinoin. Yksinäisyyden aiheuttamat pelot ja ongelmat pitää voida ennaltaehkäistä selvittämällä vanhusten toimintakykyä ja harrastusmahdollisuuksia Orimattilassa. Riittävät kotiin tuotettavat palvelut edesauttavat vanhuksen selviytymistä omassa kodissaan. Terveydenhuollon haasteet keskittyvät lähinnä riittävän sairaanhoidon ja kontrollikäyntien järjestämiseksi vanhusväestölle. Terveyskeskuksessa pitää olla riittävästi vuodepaikkoja

niitä tarvitseville vanhuksille. Kotona selviytymisen tukena pitää olla riittävästi käytettävissä olevia resursseja.

- 5) Opiskelijaterveydenhuolto on tällä hetkellä heikoissa kantimissa. Ennaltaehkäisevää työtä pitää voida lisätä ja näin estää mahdolliset erikoissairaanhoidon käynnit jatkossa. Opiskelijoiden kannalta parasta olisi, jos heille olisi suunnattu riittävät opiskelijaterveydenhuollon tarjoamat palvelut. Lääkäri, koulukuraattori ja terveydenhoitaja ovat ensiarvoisen tärkeässä asemassa, kun mietitään opiskelijoiden kohdalla ennaltaehkäisevää tiimityötä ja sen tuottamia tuloksia. Terveystieteiden yhteydenotot sosiaalityöntekijöihin koskien nuorten, alaikäisten päihteiden käyttöä ovat lisääntymässä. Sosiaalihoitajan sijoittaminen poliisilaitokselle on ollut hyvä toimenpide. Yhteistyö on nyt verkostoitunut poliisin ja sosiaalityöntekijän toiminnassa ja jo saadut tulokset ovat osoituksena sen onnistumisesta. Terveystieteiden ammattihenkilöt tietävät tarkalleen, keneen pitää ottaa yhteyttä, kun mietitään ilmoitusvelvollisuutta ongelmaisen nuoren hoitosuunnitelmassa.
- 6) Nuorten perheiden ongelmien kartoittaminen neuvolakäyntien aikana on ennalta ehkäisevää toimintaa ja sitä pitää tehostaa. Nuoret perheet tarvitsevat tukea kaikessa jokapäiväisessä toiminnassa. Terveystieteiden haasteena ovat tällä hetkellä riittävien neuvolakontaktien järjestäminen ja erityisasiantuntijaresurssien lisääminen erityisesti neuvola- ja terveydenhuoltosektorilla.

Terveystieteidenhuollossa perusturvallisuuden luomiseksi Orimattilan kaupungin asukkaille tarvitaan riittävästi ammattitaitoista ja työnsä osaavaa henkilökuntaa. Myös päättäjien tulee ymmärtää ja ottaa vastaan ja hyväksyä terveydenhuollosta annettavaa palautetta, ellei toiminta palvele väestöä. Ainoastaan palautteen kautta voimme korjata epäkohtia ja kehittää terveydenhuollossa tapahtuvaa yhteistyötä.

6.8 PERUSTURVA

SOSIAALITYÖ

Nykytilanne

Lapsiperheiden sosiaalityössä ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perhetyössä toimii Orimattilassa neljä perhetyöntekijää. Perhetyön kautta tuetaan lapsiperheiden selviytymistä arjessa. Työn kautta lisätään lasten hyvinvointia ja tuetaan vanhempia kasvatustehtävässään. Orimattilan sosiaalityö on mukana Lahden seudun perheväkivaltatyöryhmässä. Ryhmän toiminnassa keskitytään työskentelyn kehittämiseen perheväkivaltatilanteissa mm. koulutuksen ja tiedottamisen kautta.

Orimattilan kihlakunnan poliisilaitoksella on toiminut sosiaalityöntekijä vuodesta 2003 alkaen. Tällä hetkellä puolet työajasta käytetään poliisilaitoksen sosiaalityöhön ja puolet lastensuojelutyöhön lähialueen kunnissa. Poliisilaitoksen sosiaalityö painottuu perheväkivaltatilanteiden alkuvaiheen selvittämiseen sekä työskentelyyn nuorten rikoksesta epäiltyjen kanssa.

Orimattilassa toimii päihde- ja mielenterveyspalveluissa kolme lähityöntekijää. Työn tavoitteena on asiakkaan kuntoutuminen omatoimiseksi. Kotiin annettavat palvelut auttavat vähentämään laitospaikkojen käyttöä sekä tukevat asiakkaan kotiutumista laitoksesta.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta tuli voimaan vuonna 2001. Laki velvoittaa tekemään asiakkaalle yhdessä työvoimatoimiston kanssa aktivointisuunnitelman. Asiakkaita ovat alle 25-vuotiaat nuoret, joilla useimmilla ei ole ammatillista koulutusta sekä yli 500-päivää

työmarkkinatukea saaneet asiakkaat. Kunta maksaa puolet yli 500-päivää työmarkkinatukea saaneiden työmarkkinatuesta. Orimattilan työnhakijoiden ry ylläpitämä Startti-Center työllistää niin nuoria kuin pitkäaikaistyöttömiä tavoitteena ohjata työttömät koulutukseen tai avoimille työmarkkinoille.

Vanhuksille annetaan koti- ja asumispalveluja sekä pyritään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa luomaan alueellista aktivointi- ja turvaverkostoa.

Haasteet

- 1) Sosiaalityöntekijän säilyttäminen poliisilaitoksella. Tällä toiminnalla mahdollistetaan varhaisempi puuttuminen esim. nuorten rikolliseen käyttäytymiseen sekä perheväkivaltilanteisiin.
- 2) Perhetyön kehittäminen vastaamaan sekä korjaavaan että ennaltaehkäisevään tarpeeseen.
- 3) Päihde- ja mielenterveyspalveluissa asiakkaiden aktivoinnin lisääminen päivätoimintaan sekä oman päivätoiminnan kehittäminen.
- 4) Yksinasuvien vanhusten palveluiden kehittäminen
- 5) Yli 500-päivää päivää työmarkkinatukea saaneiden asiakkaiden saaminen työhön, kuntoutukseen tai koulutukseen syrjäytymisen ehkäisemiseksi,
- 6) Nuorten aktivoiminen oman elämäntilanteensa parantamiseen
- 7) Henkilöstön saatavuus.

Toimenpiteet

- 1) Viranomaisten verkostoitumisen kehittäminen palvelemaan asiakkaita tehokkaammin.
- 2) Tehostetaan asiakkaiden ohjautumista tarpeensa mukaiseen palveluun tai omatoimiseen selviytymiseen
- 3) Asiakkuuskriteerien luominen päihde- ja mielenterveyspalveluissa
- 4) Perhetyön menetelmien kehittäminen
- 5) Vanhusten ryhmätoiminnan ja –päivätoiminnan kehittäminen
- 6) Uuden tekniikan hyödyntämien vanhusten ja vammaisten palveluasumisessa.
- 7) Sairaanhoidajien tehostettu terveystarkastusten tekeminen pitkäaikaistyöttömille
- 8) Syrjäytymisvaarassa oleville nuorille riittävien mielenterveyspalvelujen turvaaminen
- 9) Nuorille oma työpaja, jossa voisi opetella työelämän vaatimuksia

VANHUSTENHUOLTO

Nykytilanne:

Päijät – Hämeen sosiaali – ja terveysyhtymä järjestää orimattilalaisille vanhuksille koti- ja asumispalveluita. Palveluita tarjotaan entistä huonompikuntoisille vanhuksille ja ennaltaehkäisevää toimintaa ikäihmisille on niukasti tarjolla. Vanhukset ostavat itse omilla varoillaan kotipalveluita, mm. siivousta. Koti- ja asumispalveluiden tulosalue tekee yhteistyötä seurakunnan, yhdistysten ja yrittäjien kanssa vanhuspalveluiden järjestämiseksi.

Orimattilassa on tällä hetkellä yli 65- vuotiaita noin 17 %: väestöstä ja vuonna 2015 heitä arvioidaan olevan liki 21,8 %: a väestöstä. Keskivaikeaa tai vaikeaa dementiaa esiintyy tällä hetkellä noin 250 orimattilalaisella, kun vuonna 2015 sitä arvioidaan esiintyvän noin 300 henkilöllä. Suurin osa yli 75- vuotiaista ikäihmistä asuu yksin.

Haasteet:

Vanhusten toimintakyvyn ylläpitäminen – toimintakyky on turvallisuuden lähde.

Sosiaalisten verkostojen ylläpitäminen – yksinäisyys luo turvattomuutta

Henkilöstön saatavuus vanhustyöhön

Vanhuspalveluiden saatavuuden turvaaminen – palveluohjauksen onnistuminen – vanhus kokee saavansa tietoa palveluista ja apua tarvittaessa

Toimenpiteet:

Kuntouttavien päivätoimintaryhmien käynnistäminen kotihoidon asiakkaille, joiden toimintakyky on heikentynyt

Luodaan luontevia kokoontumispaikkoja – ja tilanteita yksin asuville vanhuksille

Vanhustenhuollon imagon parantaminen – saadaan osaavaa henkilöstöä vanhustenhuoltoon töihin

Palveluketjua selkeytetään – vanhusväestön on helpompi saada palveluohjausta ja hänen elämäntilanteeseen sopivia palveluita

6.9 SEURAKUNTA

Nuorisotyö

Nykytilanne

Seurakunnan harrastekerhossa ja iltapäiväkerhoissa käyvät Orimattilan 7 – 13-vuotiaista ne, jotka haluavat osallistua seurakunnan toimintaan. Rippikoulu tavoittaa lähes koko ikäluokan ja rippikoulun jälkeiseen isostoimintaan osallistuvat halukkaat 15 – 19-vuotiaat. Seurakunnan nuorisotyö ja koulut toimivat hyvässä yhteistyössä ja siinä seurakunta tavoittaa kaikki nuoret. Erityisesti 5-luokkalaisille järjestettävä Sopuavain-ryhmä opettaa toisen kunnioittavaa suhtautumista. Tarvittaessa seurakunnan työntekijä järjestää eroperheiden lapsille ja nuorille tuki- ja vertaisryhmän. Valmiudet on myös syrjäytymisvaarassa olevien lasten ja nuorten tukemiseen tarvittaessa. Kriisitilanteissa on valmiudet toimia yhteistyössä koulujen ja kaupungin nuorisotyön kanssa.

Seurakunnan nuorisotyössä on neljä työntekijää: kaksi nuorisotyöntekijää, yksi nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja ja yksi pappi, jolla on myös muuta seurakuntatyötä.

Haasteet

Varhaisnuorten käytöksestä on pääteltävissä aikuisen puute lapsen elämässä. Se näkyy levottomuutena ja keskittymiskyvyn puutteena. Siihen liittyvät kiusaamiset ja nujakoinnit toisten kanssa. Tällaiset nuoret ovat alttiita vanhempien nuorten manipuloinnille ja ilkeiden tekemiseen.

Yhä nuorempien keskuudessa on alkoholin käyttöä.

Etenevässä määrin lapset ja nuoret kokevat läheisten ihmissuhteiden verkoston hajoamisen ja luottamuspuulan. Se aiheuttaa häiriökäyttäytymistä.

Seurakunnan nuorille suunnattu toiminta ei välttämättä tavoita niitä nuoria, joilla todella on ongelmia.

Työntekijätilanne mahdollistaa hyvin äiti-tytär-toiminnan, mutta ei isä-poika-toimintaa.

Toimenpiteet

Seurakunnan kerhot, leirit, retket, erilaiset ryhmät ovat ennaltaehkäisevää toimintaa. Ryhmässä toimimisen taitoja opetellaan, erityisesti 6- ja 8-luokkien leiripäivillä.

Isos- ja kerhonohjaajakoulutus sisältää asennekasvatusta ja käytännön taitoja nuoren henkisen hyvinvoinnin luomiseksi ja vahvistamiseksi. Isosia ja kerhonohjaajia tuetaan samaistumismalleina nuoremmille.

Nuisku-koulutuksessa harjoitellaan ihmissuhdetaitoja ja opetellaan keinoja ristiriitojen ratkaisemiseksi ja toisia kunnioittavaan käyttäytymiseen.

Kohdattaessa nuorten vanhempia eri tilanteissa, keskustellaan nuoriin liittyvistä asioista, ongelmista ja onnistumisista.

Kiusaamiseen, tupakointiin ja päihteiden käyttöön puututaan heti ja pyritään löytämään tilanteeseen parempi ratkaisu.

Seurakunta tekee yhdessä työtä kaikkien nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa yhdessä sovituin säännöin, nuorten parhaaksi.

Vanhukset ja päihteiden käyttäjät

Nykytilanne

Vanhusten määrä lisääntyy. Yksinäisyys ja turvattomuus kasvavat tukiverkostojen heiketessä. Yhteiskunnan palveluja karsitaan ja yhä suurempi määrä vähävaraisia jää vaille tarvitsemiaan palveluja. Ihmisten fyysinen ja henkinen kunto heikkenee. Päihteiden käyttö kaikissa ikäluokissa lisääntyy. Ongelmat syvenevät ja monimutkaistuvat. Palvelujen saatavuuden ja kunnan heikkenemisen myötä syrjäytyminen nopeutuu ja syvenee.

Haasteet

- Resurssien vähäisyys
- Uusien vapaaehtoisten saatavuus ja sitoutuminen
- Tilojen puute erityisesti päihdetyössä
- Heikko sitoutuminen toimintaan
- Tukihenkilöiden vähyys
- Yksinäisyys
- Palvelujen huono saatavuus
- Ihmisarvon ja osallisuuden puuttuminen

Toimenpiteet

- Sekä vanhustyö että päihdetyö diakoniatyön panopistealueina vuosina 2007 – 2009
- Tehdään etsivää työtä eniten apua ja turvaa tarvitsevien löytymiseksi.
- Toimitaan yhteistyössä kaupungin muiden toimijoiden kanssa, mm. kotihoito, sosiaalitoimi ym. ihmisten ongelmien korjaamiseksi (taloudellinen avustaminen, kotikäynnit ym.).
- Ohjataan oikean avun piiriin.
- Tehdään kotikäyntejä.
- Henkilökohtaiset ja ryhmäkeskustelut
- Mahdollistetaan sukupolvien välinen kohtaaminen, mikä vähentää ennakkoluuloja ja pelkoja puolin ja toisin.
- Erityisesti vanhusten turvallista liikkumista edistää Lähiavun tarjoama ulkoilu-, saatto- ja asiointiapu.
- Tehdään yhteistyötä alueellisesti ja paikallisesti sosiaalitoimen ja Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa vankilasta vapautuvien vankien sopeuttamisessa takaisin yhteiskuntaan.
- Suunnitellaan päivätoimintaa päihteidenkäyttäjille yhteistyössä useiden eri tahojen kanssa.
- Tarjotaan aamupalaa ”kadunmiehille ja –naisille” kerran viikossa.
- Kohdataan päihdeongelmalliset ja vanhukset ihmisinä, mikä vähentää turvattomuutta ja välillisesti häiriökäyttäytymistä.

Kaupunkiin muuttaneet

Haasteet

Uusien kaupunkiin muuttaneiden saaminen mukaan seurakunnan toimintaan.

6.10 PELASTUSTOIMI

Nykytilanne

Pelastuslaitoksen tavoitteena on antaa kiireellistä ja järjestäytyntä apua erilaisissa onnettomuus- ja häiriötilanteissa.

Orimattilassa pelastustoimesta vastaa Päijät-Hämeen pelastuslaitos sekä sopimuspalokunnat. Toiminta perustuu riskianalyysiin ja Palvelutasopäätökseen 2005-2008.

Sairaankuljetuksesta vastaa yksityinen yrittäjä ja sitä tukee pelastuslaitoksen ensivasteyksikkö.

Ongelmat

1. Pieni vuorovahvuus (1+3).
2. Hälytysten määrän voimakas kasvu
3. Ennalta arvaamattomat äkilliset onnettomuus- ja häiriötilanteet.

Toimenpiteet

1. Nykyaikaisen kaluston ja koulutuksen avulla pyritään varautumaan erilaisiin onnettomuustilanteisiin.
2. Koulutus- ja valistustoiminnalla (koulut, päiväkodit, yritykset, yhdistykset ja vapaaehtoisjärjestöt) edistetään kuntalaisten valmiutta turvallisen asuinympäristön luomisessa.
3. Tarkastustoiminta joka tähtää onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn. Pienkiinteistöt tarkastetaan kymmenessä vuodessa ja erityiskäyttöiset kohteet (koulut, päiväkodit, hoitolaitokset, teollisuus-, tuotanto- ja varastorakennukset) kerran vuodessa.
5. Kiinteistöjen pelastussuunnitelmien valvonta ja väestönsuojien määräaikaistarkastukset. Oman toimialansa vaatimien suunnitelmien ja koulutuksen toteutus.

6.11 YRITYKSET

6.11.1 TEOLLISUUS- JA LIIKEKIINTEISTÖJEN TURVALLISUUS

Nykytilanne

Turvallisuusvaje kohdentuu lähinnä pienyritysten turvallisuustilanteeseen, sillä suuremmilla yrityksillä ovat turvallisuusjärjestelyt useimmiten nykypäivänä varsin pitkälle järjestettyjä ja kunnossa.

Huomiota turvallisuustekijöiden parantamiseksi on syytä kiinnittää jo yrityksen toimitiloja rakennettaessa, sillä rakennusaikaiset varkaudet työmailta ovat yleistyneet ja ovat huonosti suojattuina helppoja kohteita. Hyviä ja ajanmukaisia turvallisuusohjeita saa parhaiten mm. vakuutusyhtiöiltä, sillä varkaudet ja ilkivalta sisältyvät moniin vakuutusehtoihin, jolloin tilanteesta hyötyvät välittömästi sekä vakuutuksenottaja että –antaja. Yhtiöiltä saa helposti neuvoja ja tietoja myös palo- ja muiden hälytysjärjestelmien parantamiseksi.

Yritysten turvallisuutta on suhteellisen helppo parantaa edelleen piha-alueiden ja tilojen yleisvalaistusta parantamalla, sillä hyvä näkyvyys nostaa kynnystä liikkua öiseen aikaan luvattomissa tarkoituksissa. Pienten yritysten osalta lienee varsin harvinaista vartiointiliikkeiden käyttö, koska ulkopuolisen avun lisäämistä vältetään viimeiseen saakka, vaikka omasta turvallisuudesta tinkien. Asiaa kannattaisi yrityksen koosta huolimatta ainakin selvittää, sillä asia ei liene pelkästään kustannuskysymys ja onhan Orimattilan alueella kyseisiä palveluja tarjolla.

Monelle oman kiinteistön omistavalle yritykselle saattaa tulla taloudellisia yllätyksiä myös nykyilmaston aiheuttamista piha- ja parkkialueiden keliolo-ongelmista lämpötilojen vaihdellessa kuukausikaupalla nollan asteen molemmin puolin. Vastuu ulkoalueiden kunnossapidosta tai lähinnä vastuu sen laiminlyömisistä jää kiinteistönomistajalle tai vakuutusyhtiölle esim. liukastumisonnettomuustilanteissa. Tällaisten onnettomuuksien kulut ovat yleensä varsin kalliita ja vaikka vakuutusyhtiö niistä pääosan maksaisikin, muodostuvat omavastuut silti varsin suuriksi ja asiaan sisältyy aina riesansa ja turhauttava paperisota. Kiinteistöjä omistavien yritysten on siten syytä kiinnittää huomiota parkkialueidensa hiekoitukseen ja valvottava myös huoltoyhtiöittensä toimintaa. Tältä kohdin kunnossapitotoimien kohentamistavoite koskee myös kaupunkia, jonka hoitovastuuseen teollisuusalueiden teiden kunnossapito pääosin kuuluu.

1. Murrot ja varkaudet
2. Ilkivalta
3. Tulipalot
4. Ulkoalueiden turvallisuus ja viihtyisyys

Toimenpiteet

1. Vakuutusyhtiöiden yhteiset ja yrityskohtaiset koulutustilaisuudet
  - käydään läpi olemassa olevia ohjeistuksia ja vakuutusehtoja
  - turvataso nostamisen vaikutus vakuutusmaksuihin
  - vaihtuviin keliolosuhteisiin varautuminen kiinteistöjen pihossa
2. Poliisin järjestämät tietoiskut
  - varkauksien estäminen
  - rakennustyömaiden varkauksien esto
  - tietoiskun sisällyttäminen pakolliseksi alkaville yrityksille perustamisvaiheessa
  - kiinteistöjen ulkoalueiden yleisvalaistus riittävälle tasolle
3. Paloviranomaisten koulutustilaisuudet
  - säännölliset katselmoinnit myös pienille yrityksille
  - katselmointien dokumentointi ja palaute aina yrityksille
4. Kaupungin viranomaiset
  - ympäristökatselmoinnit
  - ohjeistusta teollisuusalueiden siisteyteen
  - tiedottaminen ja palaute yrityksille ja kiinteistöjen omistajille

6.11.2 LIIKENNETURVALLISUUS

Alueet: Sivukylät
Keskusta + taajama
Teollisuusalueet

Kohderyhmät: Kevytliikenne (jalankulku)
Henkilöautoliikenne
Raskasliikenne

Sivukylät

Orimattilan sivukylillä kevyenliikenteen väylät pitäisi olla rakennettuna n. 2 km etäisyydellä koulusta, kaupasta samoin valaistus ja suojatiet. Henkilöauto- ja raskasliikenne soljuu pääsääntöisesti kylien läpi 50 km / h nopeudella. Opasteet sivukylille keskustasta on

tarpeelliset.

Keskusta

Kevyenliikenteen turvallisuus kulminoituu koulukeskusten läheisyyteen ja risteyskohtiin, mihin jalankulkijoille varustettuja valoja tulisi lisätä. Kevyenliikenteen väylät hoidetaan asianmukaisesti. Kevyenliikenteen väylät ovat pääosin tehty eri kyläosista keskustaa, niiden hoidosta ja viihtyvyydestä tulee kaupungin pitää huolta. Yhteydet kaupunkeihin toimivat pääsääntöisesti linja-autoliikenteen varassa, mikä on todettu turvalliseksi tavaksi matkustaa. Henkilöautoliikenteen suurimmat ongelmat lienee keskustan erikoisenmalliset risteykset Erkontiellä. Erkontien / Matintien risteyksessä on 6 risteävää katua! Puistotien risteys oudolle kulkijalle on hankala. Pahoja ruuhkia Orimattilan kokoisessa kaupungissa ei ole mikä voidaan katsoa eduksi, samoin parkkitilaa on kohtuullisesti keskustassa. Parkkitilan pienennyksiin ei kuitenkaan ole varaa. Liikenneympyrät ovat osoittautuneet turvalliseksi käytössä ja toimivat kohtuullisesti. Keskustassa opasteiden yhteneväisyyteen kannattaa kiinnittää huomiota. Nopeusrajoitukset pääosin 40 km/h on tarpeellinen.

Raskaanliikenteen osalta keskusta lienee ongelmallinen. Turvattomaksi muille tienkäyttäjille tekee raskaanliikenteen mukanaolo keskustan teillä. Myrskylän suunnasta ”hiiliralli”, Heinämaansuuntaan Sampolan liikenne, Lahden tiellä läpikulkuliikenne. Nopeudet on pudotettu jo alas, mitään pikkurahalla suoritettavaa toimenpidettä ei varmaankaan kannata tehdä. Parannus olisi pohjois-itäkautta rakennettava kehätie. Opasteet teollisuusalueille olisi välttämättömät (esim. Lahdentieltä Sampola, Oriville). Linja-autoaseman sijainti pääväylän varrella on hyvä, samoin torilla oleva tilausajopysäkki toimii kohtalaisesti.

Teollisuusalueet

Pennalan kehittyvä alue osoittaa strategisen merkityksensä käytännössä jo nyt. Helpot yhteydet kiinnostavat kaikkia yrityksiä. Turvallisuuteen panostaminen Pennalassa on otettu kiitettävästi huomioon (mm. alikulkutunneli). Vanhat teollisuusalueet kuten Sampola ja Oriville kaipaavat lähinnä hyvää hoitoa, että turvallinen liikkuminen kaikilla osa-alueilla toimisi hyvin.

Haasteet

1. Kevyen liikenteen väylät
2. Raskas liikenne
3. Keskustan liikennejärjestelyt
4. Kunnossapito

Toimenpiteet

1. Tehdään suunnitelmat väyläratkaisuihin
  - kustannusselvitykset ja priorisointi
2. Raskaan liikenteen väyläsuunnitelmat
  - Sampolan teollisuusalueen alueen liikennesuunnitelma ja toteutus
  - opasteet teollisuusalueille
3. Keskustan risteysalueiden selkiinnyttäminen
  - Puistotien risteys
  - OP:n risteys
4. Kunnossapito
  - talvikunnossapidon sopimusten yhteydessä määritellään koneiden minimivaatimukset
  - joillakin alueilla selkeästi kalusto kevyehköä tai syy voi olla osaamisessa tai kunnossapidon ajoituksessa (talvi)
  - päällystettyjen teiden avauksien jälkeen painaumien korjaaminen

Ryhmä: Aimo Lappalainen
Aila Lehto
Tomi Kallio
Sirpa Alaputto

Orimattilan turvallisuussuunnitelma kaupan alalta

Riskikohdat

Kaupan alan suurimpia turvallisuusriskejä ovat varkaudet ja ilkivalta. Valitettavan usein kauppiaas on säästänyt menojaan vartiointiliikkeen ostopalveluista, jolloinka riskit sekä myös oman henkilökunnan turvallisuus heikkenevät huomattavasti, varsinkin marketeissa ilta-aikaan. Ilkivalta mm. isoja näyteikkunoita rikkomalla aiheuttaa suuret kustannukset sekä kaupalle että vakuutusyhtiöille.

Päivittäistavarakauppojen tulisi myös kiinnittää enemmän huomiota alaikäisille päihdyttäviä aineita ostavien aikuisten toimiin. Ulkoalueiden turvallisuudessa tulisi huomioida sekä nuorisoryhmien kokoontuminen tiettyihin paikkoihin että iltaisin ja yleensä pimeään aikaan muodostuvat uhkatekijät. Pelastautuminen tulipalosta ja muista uhkaavista tilanteista tulisi selvittää.

Haasteet

1. Varkaudet
2. Ilkivalta
3. Tulipalot ja uhkatilanteet
4. Ulkoalueiden turvallisuus
5. Alaikäisille ostavat henkilöt

Toimenpiteet

1. Varkauksien ennalta ehkäisyyn ei ole muuta konstia kuin vartiointi ja valvonta. Harjaantunut henkilöstö osaa jo henkilöstä päätellä mitkä hänen aikeensa ovat. Eri asia on uskaltaako nuori nainen ilta-aikaan kassalla ollessaan puuttua tilanteeseen. Varsinkin huumehörhöjen lisääntyessä vartijoita olisi myös lisättävä. Samalla se luo turvallisuutta myös henkilökunnalle.
2. Ilkivaltaa kauppaliikkeitä kohtaan ei varmasti koskaan saada pois kitkettyä mutta edes niiden vähentämiseen tulisi pyrkiä. Yksi keino on pimeään aikaan valaistus ja valvontakamerat. Virkavallan epäsäännölliset ajelut keskustassa ovat hyvä keino ehkäistä ilkivaltaa.
3. Tulipaloissa ja uhkaavissa tilanteissa asiakkaiden turvallisuudesta huolehtiminen ovat haasteellisia tehtäviä. Isommissa marketeissa on omat turvallisuussuunnitelmansa mutta pienet liikkeet toimivat usein näppituntumalla. Näistä asioista tulisi järjestää yhteistyössä eri viranomaisien kanssa koulutustilaisuuksia.
4. Kauppojen ulkoalueilla tulisi huolehtia riittävästä valaistuksesta. Nuorison kokoontumiset kauppojen liepeillä koetaan vanhusten keskuudessa turvallisuusuhkana. Riittävien nuorisotilojen saanti sekä nuorisotyöntekijöiden palkkaaminen auttaisivat osaltaan ongelman pienenemiseen. Pyörien sijainti usein kulkuväylien tukkona aiheuttaa turhia riskejä, pyörätelineiden sijaintia voisi tarkastella turvallisuus näkökohdat huomioiden.
5. Alaikäisille lapsille päihdeaineita ostavat aikuiset on saatava ymmärtämään vastuunsa. Kauppojen henkilökunnan tulisi puuttua aktiivisesti kun näkevät kenen puolesta ollaan ostoksilla.

6.12 JÄRJESTÖT

Orimattilassa toimii noin 150 erilaista järjestöä. Ne edustavat liikuntaa ja urheilua, nuorisotyötä, erilaista harrastustoimintaa, koulutusta, itsensä kehittämistä, kulttuuria, yhteiskunnallista toimintaa, maanpuolustustyötä jne.

Järjestöt toimivat pääsääntöisesti vapaaehtoistyövoiman turvin. Järjestöillä on suuri merkitys asukkaiden hyvinvoinnille. Ne tarjoavat aktivoivaa toimintaa kaiken ikäisille. Nuorten ohjaaminen järjestötoiminnan piiriin estää usein syrjäytymistä. Vastaavasti ikäihmisille järjestötoiminta luo turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Turvallisuussuunnitelmaan laativien tahojen tulee jatkossakin ottaa huomioon järjestöjen toiminta, ja kehittää yhteistyötä turvallisuussuunnitelmaa toteutettaessa.

7. SEURANTA JA PÄIVITTÄMINEN

Turvallisuussuunnitelma päivitetään valtuustokausittain ja tarvittaessa. Turvallisuustyöryhmä kokoontuu edelleen kaksi kertaa vuodessa. Työryhmän tehtävä on seurata turvallisuustilannetta, tehdä muutosesityksiä sekä koordinoida turvallisuussuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumista.

8. TIEDOTTAMINEN

Turvallisuussuunnitelmasta päättää kaupunginhallitus. Turvallisuussuunnitelmasta tiedotetaan kaupunginvaltuustolle ja kaupunkilaisille.